

Е.С. ПРОЦЬКО. ГЕНДЕРНОЕ РАВЕНСТВО ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В СРЕДНИХ И ВЫСШИХ УЧРЕЖДЕНИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ: АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

Резюме. В статье изучено понятие гендерной равности во время изучения иностранных языков в учреждениях, как среднего, так и высшего образования Украины. Автор также описывает и даёт собственную оценку современным исследованиям в области гендерной педагогики. Поскольку последняя находится лишь на начальном этапе развития, обнаружено недостаточное количество научных фундаментальных изучений проблем гендерной социализации и гендерного воспитания школьников-подростков и студентов. Именно в этом мы видим актуальность нашего исследования.

Ключевые слова: гендер, гендерная социализация, гендерная педагогика, иностранные языки, учреждениях среднего и высшего образования, педагогические учреждения высшего и среднего образования.

Y.S. PROTSKO. GENDER EQUALITY IN FOREIGN LANGUAGES STUDYING AT SCHOOLS AND HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS: THE ANALYSIS OF MODERN UKRAINIAN RESEARCHES

The summary. The term of gender equality in the process of foreign languages studying in Ukrainian secondary school and in higher educational establishment has been investigated. The author also pays attention to and gives her own estimation of modern gender pedagogy researches. As the science is on the first level of its development, insufficient number of substantial studies in the sphere of gender socialization and education of teenager-graders and students has been detected. These are the facts which are considered to be the topicality of the investigation.

Key words: gender, gender socialization, gender pedagogy, foreign languages, secondary schools and higher educational establishments, teacher training schools and higher educational establishments.

Рекомендовано до друку.

Д-р пед. наук, проф. О.Б. Петренко.

Одержано редакцією 16.02.2017 р.

УДК: [378. 147. 016: 811. 111]: 004. 77

Я.В. БОНДАРУК

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ НА ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ФІЛОЛОГАМИ

Резюме. У статті розглядаються можливості застосування соціальних мереж та ресурсів Інтернет під час вивчення англійської мови студентами-філологами. Розкрито важливість використання Інтернет-ресурсів в освітній практиці і можливості впровадження автентичного комунікативно-орієнтованого навчання, автономного незалежного навчання, змішаного навчання. Дається характеристика популярних соціальних мереж та ресурсів Інтернет, показується їхній потенціал у поліпшенні рівня володіння англійською мовою. Висвітлюються проблеми використання мережі Інтернет в освітній сфері.

Ключові слова: соціальні мережі, ресурси Інтернет, соціальні медіа, мультимедіа, Інтернет-комунікація.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нині у час технічного прогресу і стрімкого розвитку науки суспільство дедалі більше залежить від уже невід'ємної частини і не такого вже фантастичного «атрибуту» нашого життя – мережі Інтернет, яка керує і визначає наші захоплення і вподобання, формує новий вектор нашої роботи, змінює стиль життя і форми взаємодії у суспільстві.

У наукових колах останнім часом поширюються дискусії щодо потужної сили Інтернет у сфері освіти. Зокрема, дослідники зауважують, що порівняно з традиційним способом передачі інформації (книги, газети, радіо, телебачення) соціальні мережі мають більшу можливість гнучкої подачі будь-якого повідомлення [1]. Під впливом таких трансформацій змінюється і підхід до вивчення англійської мови, з'являються інноваційні методи навчання. Дослідження свідчать про беззаперечну вагу використання різноманітних соціальних мереж, сервісів, блогів для вивчення сучасної англійської мови, яка охоплює 57 % усього Інтернету, якою розмовляє 1 млрд. людей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему важливості використання інформаційно-комунікаційних технологій і мережі Інтернет в освітній сфері досліджуються закордонними та вітчизняними вченими: ІКТ та сучасний освітній простір (В.Ю. Биков, Р.С. Гуревич, Л.І. Морська, Л.Ф. Панченко), формування сучасної МОВНОЇ лексики під впливом мережі Інтернет (Т.Ю. Виноградова, В.І. Заботкіна, О.Н. Сухорукова, В.В. Каптурова), розвиток соціальної комунікації (Л.Ф. Компанцева, Д. Мак-Квейл, О.П. Мінченко). Проте, питання впливу соціальних мереж на вивчення іноземних мов залишається все ще недостатньо вивченим, що пов'язано із стрімкими безперервними змінами у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, підходами до способів і можливостей їх використання в системі освіти.

Мета нашого дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні важливості використання популярних соціальних мереж і визначенні їхніх основних переваг у процесі вивчення англійської мови студентами-філологами.

Вклад основного матеріалу дослідження. Сучасне трактування соціальних мереж тісно переплітається з поняттями «соціальні медіа» [3] і «соціальне програмне забезпечення» [7], що означає соціальну взаємодію, масову комунікацію за допомогою мережі Інтернет (Facebook, Twitter, вікі-портали, блоги, YouTube), без якого майже неможливо уявити динамічне життя сьогодення. Для прикладу, за даними Alexa [2], сайт Facebook.com посідає 3 місце за відвідуваністю у світовій позначці популярних соцмереж: кількість користувачів – 1,7 млрд., з яких 1,1 млрд. відвідує свої акаунти щодня; кількість українських користувачів – близько 6 млн. Такий факт доводить, що доступність, відкритість і поширеність соціальних мереж спричинює їхню надзвичайну популярність і забезпечує можливості інформаційного обміну та комунікації у всьому світі.

Зрозуміло, що ці чинники є хорошим інструментом у руках кваліфікованого педагога під час вивчення англійської мови у вищому навчальному закладі. Окрім того, це є і своєрідним викликом. Адже завдання освітянина, на наш погляд, має полягати не у використанні соціальних медіа «бо так треба ...» або через те, що ними послуговуються всі. Важливим є «спроба» застосування вищезазначених можливостей соціальних мереж у навчальній практиці.

Отже, далі розглянемо аргументи щодо важливості використання соціальних мереж під час вивчення англійської мови у вищому навчальному закладі. Одним із важливих доказів можна з упевненістю назвати широку поінформованість. Сучасний студент використовує Інтернет з певними соціальними цілями та з метою освіти (а вже яка освіта і для чого – вирішує сам студент). Не варто забувати і про те, що соціальна мережа – зручний і легкий спосіб віднайти, проаналізувати (вивчити) необхідну інформацію як і під час заняття, так і в позааудиторний час.

Іще однією перевагою використання Інтернет є можливість автентичного комунікативно-орієнтованого навчання англійської мови, коли навчальна ситуація переходить у природну, наближену до реального життя. А за таких умов не завжди легко передбачити зміст спілкування. Невідомі граматичні структури або ж лексичні одиниці стають основою спонтанної комунікації, що сприяє формуванню імпліцитних знань. У цьому ключі варто зауважити про гіпотезу свідомого вивчення іноземної мови за М. Свейном [8], яка полягає у важливості розвитку іншомовних навичок говоріння і письма. Непідготовлена, спонтанна комунікація краще впливає на рівень вивчення англійської мови, ніж завчений вокабуляр, який відірваний від змісту і тексту. Під час говоріння та письма студенти мають більше шансів зробити помилки, які зможуть проаналізувати і вивчити [8], ніж у процесі завченого монологічного чи діалогічного мовлення.

Соціальні мережі – це також можливість автономного незалежного вивчення англійської мови, яке характеризується свідомим розумінням важливості її вивчення, а також можливістю обирати обсяг матеріалу, методи, прийоми навчання та відведений час для цього. Окрім того, спілкування й обмін інформацією між студентами і викладачем певним чином мотивує до роздумів, висновків, результатів у навчанні. Широкі можливості використання автентичних письмових, аудіо- та відеоматеріалів сприяють удосконаленню рецептивних і продуктивних умінь.

Підсумовуючи вищезазначене, відмітимо, що використання Інтернет, а саме соціальних мереж, урізноманітнює та поліпшує традиційне навчання в аудиторії; формує модель так званого змішаного навчання, яке сприяє розвитку критичного мислення у студентів-філологів; вважається хорошим засобом спілкування та можливістю колективного вивчення навчального матеріалу за моделлю «Кола дослідників» Д. Гарісона та Н. Вогана [6].

Зазначена модель зорієнтована на поєднання трьох основних елементів змішаного навчання: соціальна складова, власне навчання, когнітивний елемент [6, 61]. Розглянемо більш детально ці важливі компоненти.

Когнітивний елемент, або ж сам процес пошуку, дослідження та аналізу інформації часто ототожнюють із поняттям критичного мислення. Дослідники моделі Д. Гарісон та Н. Воган виокремлюють чотири важливі категорії (мотивація навчання, дослідження, інтеграція нової інформації у вже існуючі ідеї та зміст навчання, вирішення проблеми) без яких неможливий процес змішаного навчання [6, 61-63]. Модель «Кола дослідників» передбачає зв'язок між соціальною складовою (групою студентів) і когнітивним елементом (процес дослідження), який можливо здійснити за допомогою підтримуючого мотиваційного дискурсу. Зв'язок між когнітивним елементом і власне навчанням (змішана підтримка – в аудиторії та он-лайн) можливий за допомогою змісту навчання, а між соціальною складовою і власне навчанням – за допомогою дружньої невимушеної атмосфери спілкування [6, 61].

Використання соціальних медіа для вивчення іноземної мови трансформує зміст педагогіки, структуру навчального процесу, уявлення про важливість вивчення мови і навіть наукові дослідження у цій сфері [9].

Таким чином, проаналізувавши важливість використання соціальних мереж під час вивчення англійської мови студентами-філологами, зупинимось на способах використання мережі Інтернет.

Загальновідомо, що нині існує численна кількість сервісів для вивчення англійської мови: популярні і зручні ресурси Lingualeo (13 млн. користувачів), English, baby! (1,6 млн.), LingQ, Busuu, Speaky та ін. Проте, вважаємо за необхідне зупинитись на найбільш популярних соціальних медіа сьогодення – Facebook, Twitter, YouTube, Pinterest, Flickr та ін.

Сучасний світ важко уявити без суперпопулярної соціальної мережі Facebook, яка спершу створювалася для студентів Гарвардського університету у 2004 році, а сьогодні завоювала прихильність користувачів різних вікових категорій. Facebook – це хороша нагода для одночасного спілкування в одному іншомовному просторі, створення мініобговорень, коментувань актуальної проблеми під час вивчення англійської мови, обміну фотографіями, приватної комунікації. Перевагою такого спілкування є те, що адміністратори групи можуть зробити зміст навчання приватним або доступним лише для обмеженого кола користувачів. Студенти можуть також створити приватну групу для обговорення оцінювання або ж організації

проектів [5]. Проте, існує практика, коли студенти не бажають приєднувати власних викладачів до групи «друзів» у соціальній мережі, що значно ускладнює взаємозв'язок між викладачем і студентами. Найоптимальнішим варіантом у такому випадку може бути створення соціальної групи у Facebook для кожної окремої англомовної дисципліни, де можна залишати повідомлення, обмінюватися інформацією (тексти, гіперпосилання, відео та аудіо записи), організувати щотижневі он-лайн сесії (заняття).

Популярна мережа мікроблогів Twitter функціонує з 2006 року, яку щомісяця відвідує близько 284 млн. користувачів, продукуючи 500 млн. повідомлень щодня [2]. Прикладом використання Twitter під час вивчення англійської може слугувати створення мікроблогу іноземною мовою, для залучення студентів до розмови, дискусії й обговорень граматичних помилок та ін. Досить цікавим видом діяльності є аналіз думок користувачів Twitter під час аудиторних занять; випробовування ролі англомовного медіа коментатора важливих подій та ін. Переваги використання цієї мережі полягають і в її доступності – спілкування можливе будь-коли і будь-де, використовуючи персональні комп'ютери і мобільні телефони. Це хороший шанс задіяти студентів, які не відвідують заняття. Окрім того, студенти, які мають різний рівень володіння англійською, можуть брати участь у такому змішаному навчанні, самостійно обираючи теми та граматичні структури для обговорення.

Найбільший відеохостинг YouTube зорієнтований на обмін, коментування, перегляд різноманітного відео та посідає одне з перших місць серед можливостей Інтернет під час вивчення англійської мови студентами-філологами. Попри те, що ця мережа зорієнтована на різноманітні дії пов'язані з відео – тут є чудова можливість прокоментувати, анотувати переглянуту інформацію. YouTube – величезна інформаційна база мультимедійного контенту, що забезпечує автономне, зорієнтоване на студента навчання; сприяє вдосконаленню навичок аудіювання, говоріння, письма; забезпечує доступність викладу матеріалу через короткі відеоролики, презентації, ілюстрації; сприяє розвитку критичного мислення; формує гарне середовище для обговорень і дискусій щодо змісту відео.

Дослідники наголошують про суттєві переваги вищезазначеного відеохостингу в навчанні, називаючи його навчальним ресурсом для поліпшення мотивації студентів-філологів під час вивчення англійської мови [4]: викладачі можуть записувати та поширювати власні заняття через YouTube для студентів з метою повторення і закріплення пройденого матеріалу; студенти мають змогу продукувати власне відео; коментування й анотування відео мотивує студентів критично оцінювати інформацію [4].

На наш погляд, не можна недооцінювати вплив соціальних Інтернет-сервісів Flickr і Pinterest на вивчення англійської. Хоча ці сайти спрямовані на он-лайн поширення й аналіз фотографій, картин, користувачі можуть давати заголовки фотографіям, підписувати ілюстрації, залишати коментарі іноземною мовою. Все це поліпшує методику навчання англійської мови. Студенти легко можуть використовувати можливості Flickr і Pinterest під час підготовки різноманітних англомовних проектів (наприклад, звичаї і забобони у світі, громадський транспорт України і Великобританії та ін.), вибираючи й аналізуючи фотографії та ілюстрації за темами, обговорюючи або коментуючи світліну з представниками англомовних країн.

Таким чином, «розмови» он-лайн просто не можуть бути однаковими. Соціальні медіа надають хороші моделі того, як використовується автентична іноземна мова її носіями у звичайному повсякденному мовленні і в академічних колах [9]. Поряд із важливими позитивними аргументами щодо використання Інтернет-мереж для вивчення іноземної, виникає потреба у правильному доборі соціальних медіа. Слід урахувати досвід викладача у використанні освітніх технологій, переваги і бажання студентів. Важливим моментом, який призупиняє впровадження мультимедійних технологій у навчання англійської мови, можна вважати їх часткову недоступність: періодично відео матеріали стають недоступними, оскільки їх видаляють з відеохостингів; частина студентів може не мати мобільних девайсів (смартфонів, ноутбуків та ін.), виникає небажання студентів використовувати соціальні мережі для спілкування з викладачем та ін. Питання виникає і в тому, що студенти можуть завантажити невідповідне відео, фото, повідомлення, неприпустимі коментарі до інших постів; інші користувачі соціальних медіа у свою чергу можуть коментувати роботу студентів. Для того, щоб уникнути таких проблем варто чітко планувати заняття (мету і завдання навчальної діяльності, очікувані результати), вдало вибирати час і етапи навчання для використання мультимедійних технологій.

На основі проведеного аналізу можна зробити **висновок**, що Інтернет-мережі суттєво трансформують навчальний простір, мають значний вплив на вивчення англійської мови: сприяють упровадженню автономного навчання, з'являється нова парадигма навчання; відбувається безперервна зміна змісту навчання відповідно вимог часу; вдосконалюються методи навчання англійської мови; з'являються нові форми взаємодії між викладачем та студентами.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у поліпшенні форм і можливостей використання соціальних ресурсів та Інтернет-джерел під час вивчення англійської мови, у дослідженні новітніх технологій і методик використання мережі Інтернет з метою поліпшення якості викладання іноземних мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Можно ли согласиться с тем, что интернет зомбирует эффективнее, чем телевизор? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iarex.ru/interviews/28605.html>. – Назва з екрану.
2. Alexa Top 500 Global Sites. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.alexa.com/topsites>. – Назва з екрану.
3. Allen Ch. Tracing the Evolution of Social Software. – 13 October 2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lifewithalacrity.com/2004/10/tracing_the_evo.html. – Назва з екрану.

4. Costales A. F. Teachers' Perception on the Use of Subtitles as a Teaching Resource to Raise Students' Motivation when Learning a Foreign Language / International Conference ICT for Language Learning. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conference.pixel-online.net/ICT4LL/files/ict4ll/ed0007/FP/0932-LTT574-FP-ICT4LL7.pdf>. – Назва з екрану.
5. English R, Duncan-Howell J (2008). Facebook goes to college: Using social networking tools to support students undertaking teaching practicum // Journal of Online Learning Teaching. – № 4 (4). – 2008. – P. 596-601.
6. Garrison, D. R., & Vaughan, N. A blended community of inquiry approach: Linking student engagement and course redesign // Internet and Higher Education. – № 13. – 2010. – P. 60-65.
7. Obar J. A., Wildman S. Social media definition and the governance challenge: An introduction to the special issue // Telecommunications policy. – № 39 (9). – 2015. – P. 745-750.
8. Swain M. The output hypothesis: its history and its future. – A keynote speech in The 5th Annual International Conference on ELT in Beijing, – 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.celea.org.cn/2008/keynote/ppt/merrill%20Swain.pdf>. – Назва з екрану.
9. Wang Sh., Vásquez C. Web 2.0 and Second Language Learning: What Does the Research Tell Us? // CALICO Journal – № 29 (3). – 2012. – P. 412-430.

Я.В. БОНДАРУК. ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ И ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСОВ НА ИЗУЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТАМИ-ФИЛОЛОГАМИ

Резюме. В статье обсуждается использование социальных сетей и Интернет-ресурсов во время обучения английскому языку студентов-филологов. Раскрыто важность использования Интернет-ресурсов в образовательной практике и возможности внедрения аутентичного общительно-ориентированного обучения, автономного самостоятельного обучения, смешанного обучения. Охарактеризованы популярные социальные сети и ресурсы Интернета, рассмотрен их потенциал в улучшении уровня знаний английского языка. Выявлены основные проблемы использования Интернета в сфере образования.

Ключевые слова: социальные сети, веб-ресурсы, социальные медиа, мультимедиа, связь через Интернет.

Y.V. BONDARUK. THE INFLUENCE OF SOCIAL NETWORKING AND INTERNET RESOURCES ON STUDENTS' STUDYING ENGLISH

The summary. The article describes possibilities to use social networking and Internet resources for teaching and learning English. It studies the important use of Internet resources in the system of education and possibilities to use authentic communication-oriented learning, autonomous independent learning, and blended learning. It characterizes popular social media and Internet resources, as well as it shows their potential in enhancing students' English level. It also describes problems of the use of Internet in the system of education.

Key words: social networking, Internet resources, social media, mixed media, Internet communication.

**Рекомендовано до друку.
Канд. пед. наук, доц. І.М. Вєрова.**

Одержано редакцією 17.02.2017 р.

УДК: 378.14

Н.Б. ГРИЦАЙ, В.В. ДЕМЧУК

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З БІОЛОГІЇ У РІВНЕНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Резюме. У статті розкрито зміст професійної підготовки майбутніх фахівців з біології у вищих навчальних закладах. З'ясовано сутність стандартів вищої освіти, навчальних планів та програм. Визначено навчальні дисципліни, необхідні для якісної підготовки студентів спеціальності 091 «Біологія». Схарактеризовано структуру навчально-методичного комплексу дисципліни.

Ключові слова: професійна підготовка, зміст освіти, навчальні плани, навчальні програми, навчально-методичний комплекс дисципліни.

Постановка проблеми. В умовах реформування системи освіти України важливим є підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, які будуть конкурентоздатними на ринку праці. Необхідною умовою вдосконалення підготовки студентів у вищих навчальних закладах є перегляд та оновлення змісту, форм та методів навчання, впровадження інноваційних технологій, встановлення тісного зв'язку з практикою.

Зміст професійної підготовки передбачає вивчення низки навчальних дисциплін, які забезпечать формування загальних та спеціальних компетентностей студентів. З огляду на це потрібно детально проаналізувати змістове наповнення навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Аналіз останніх досліджень. Концептуальні засади модернізації освіти в Україні розкрито в наукових працях В. Андрущенко, А. Бойко, М. Євтуха, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало.

Проблему змісту освіти вивчали Ю. Бабанський, С. Гончаренко, В. Краєвський, В. Ледньов, І. Лернер, Ю. Мальований, І. Підласий, О. Савченко, М. Скаткін, В. Сластьонін, А. Хуторської.

© Н.Б. Грицай, В.В. Демчук, 2017